

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ТАФАККУРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ОРҚАЛИ ТАЛАБАЛАРДА УКИТИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ

Койилова Мехринисо Джуревна

Бухоро давлат педагогика институти

Биология кафедраси доценти.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14242298>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 10-November 2024 yil

Ma'qullandi: 15-November 2024 yil

Nashr qilindi: 20-November 2024 yil

KEY WORDS

таълим, технология, тафаккур,
ривожлантириш, муаммолар,
одам анатомияси.

ABSTRACT

Ушбу мақолада ОТМ талабаларига физиология ва анатомия фанини ўқитиш сифатини баҳолаш индекторларини шакллантириш масаласи, хусусан, одам анатомияси фанини ўқитиш жараёнини баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари масаласи таҳлили баён қилинган.

Таълим тизимида олиб борилган ислохотлар натижасида таълимда физиология ва одам анатомияси фанини самарали ўқитиш тизими жорий этилди. Амалга оширилган ишлар билан бир қаторда бугунги кунда самарали ва тизимли ўқитиш сифатини ошириш зарурати мавжуд. Ҳатто Болонья конвенцияси доирасида ҳам халқаро таълимий дастурлар қамровининг жадаллик билан ортиб бориши замонавий шароитда талабадан физиология фани нафақат касбий нуқтаи назардан, балки амалий куникмага эга булиши соҳа сифатида фойдаланишни талаб этади.

Дунёда рўй бераётган ўзгаришлар ва Президентнинг 2017 йилдаги олий таълимни ислох этиш тўғрисидаги қарори таълимда "сўнгги инновацион технологиялардан кенг фойдаланиш" ва АКТ (Ахборот ва Коммуникация Технологиялари) ни самарали қўллашни тақозо этади. Ушбу интеграция ахборот ва коммуникация инқилобининг бир қисмидир ва бу ўз навбатида мамлакатларга глобаллашган дунёда фаол иштирокчи бўлишларига ёрдам беради. АКТ эса, бир вақтнинг ўзида ўқитиш методига, қўлланиладиган ресурсларга ва баҳолашга сезиларли таъсир кўрсатади.

Олий таълим муассасалари фанга АКТни кенг қўллашда вақт ва ресурсларнинг етарли эканлигини инобатга олиш керак бўлади. Бунда АКТни самарали қўллашда қуйидаги омиллар таъсир кўрсатиши мумкин:

1. Ўқитиш методи ва ўқитувчининг роли:

- талабаларни мустақил таълим орқали автономлигини оширишни рағбатлантириш Flipped ёндашувга асосланган таълимни қўллаш, масалан талабалар дарсга келишдан олдин янги мавзу билан онлайн танишиб, аудиторияда билимларини янада мустаҳкамлашлари керак бўлади;

- талабалар мустақил тарзда онлайн изланиш ва тадқиқот олиб борадилар;

- талабалар томонидан ўз электрон-техник қурилмаларини дарсда қўллай олиш имконияти мавжуд бўлади.

2. Ўқув материалларининг таъсири:

- интернетда турли соҳаларда физиология ва одам анатомияси фанини ўқитиш учун мўлжалланган аъло даражадаги манба ва материаллар тавсия қилинганлигини инобатга олиб, ушбу манбалардан фойдаланиш учун ўқитувчиларнинг интернетдан фойдалана олиш имкониятлари кенг бўлади;

- манбалар, ўқув материаллари ва дарс ишланмаларининг самарали сақланиш тизими яратилади;

- ўқитувчи ва талабаларнинг аутентик материаллардан фойдалана олиш кўникмаларини шакллантириш бўйича қўшимча тренинглар ташкил қилинади.

Олий таълим муассаларида имкони борича ўқитувчи аутентик (хаётий, реал) материаллардан фойдаланиши тавсия этилади. Аутентик материаллар юқорида келтирилган кургасма ва слайдлар турларига мос келиши лозим. Ушбу материалларни интернет орқали ва маҳаллий меҳмонхона ва киоск каби жойлардан топиш мумкин. Қуйида келтирилган оммавий ресурслар ва чоп этилган манбалар ҳам фойдали бўлиши мумкин.

Тиббиёт олий таълим муассасаларида физиология ва одам анатомияси фанини ўқитиш сифатини такомиллаштириш қуйидаги омиллар билан бевосита боғлиқдир:

- 1) физиология фанини биладиган юқори малакали янги авлод мутахассисларига эҳтиёжнинг ошиб бориши;

- 2) олий таълим муассасасига қабул қилинган биринчи курс талабаларининг физиология ва одам анатомияси бўйича саводхонлиги пастлиги;

- 3) талабаларнинг ўзга тилга хос коммуникатив компетенцияларни турли даражада ўзлаштирганлиги;

- 4) ўзига хос коммуникатив компетенцияларни ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув-методик индивидуаллигини таъминлашга йўналтирилган ўқув адабиётларининг етарли эмаслиги ва ҳ.к.

Хулоса. Талабаларнинг ўзга тилга хос коммуникатив компетенцияларни ўзлаштириш жараёнини интерактив дастурий воситалар ёрдамида амалга ошириш юқори интеллектуал куч ва ўз-ўзини ташкил этиш лаёқатини таркиб топтиришни талаб этади.

Талабаларнинг ўзига хос коммуникатив компетенцияларни ўзлаштириш жараёнини дивергент назорат қилиш таълим олувчига коммуникатив вазибаларни ҳал этишнинг ягона вариантини эмас, балки ечимларнинг турли йўллариини излаш ва ўзининг бир нечта индивидуал жавобларини тақдим этиш имкониятини тақдим этиши билан алоҳида аҳамият касб этади.

Таклифлар. Олий таълим муассасалари талабаларининг физиология ва одам анатомиясининг ўрганиш жараёнида ижодий фаоллигини ривожлантириш ва ўқитиш сифатини баҳолаш учун қуйидаги шароитларни амалга ошириш зарур:

- коммуникатив-таълимий муҳитни юзага келтириш;
- таълим жараёнида талабалар мотивациясини кучайтириш;
- талабаларнинг ижодий фаоллигини ривожлантириш;

- ўқув машғулотида замонавий интерфаол методлар, технологияларнинг доимий қўлланилиши;
- ўқув машғулотида дидактик воситалар мажмуаси билан жиҳозланган ўқув хоналарда олиб борилиши;
- олий таълим муассасалари талабаларининг ижодий фаоллигини ривожлантириш босқичларининг мавжудлиги.

References:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 20 февралдаги «Президент мактабларини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-4199-сон қарори.
2. Лелюшкина К.С. Инновационное направление в обучении иноязычному общению. // Вестник ТГПУ, Томск, 2009, вып. 7, №85. –С.145.
3. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. – М.,5. 1991.–С.208.
4. Mekhriniso KOYILOVA. The need for professional competence development in the training of senior nurses. Жамият ва инновациялар – Общество и инновации – Society and innovations Journal home page: <https://inscience.uz/index.php/socinov/index>
5. Khoyilova Mekhriniso Djuraevna MIDDLE EUROPEAN SCIENTIFIC BULLETIN ISSN 2694-9970 Middle European Scientific Bulletin, VOLUME 17 Oct 2021 Copyright (c) 2021 METHODS OF FORMATION OF POSITIVE BEHAVIOR IN ADOLESCENTS.
6. Koilova, M. (2023). DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES IN THE TRAINING OF SENIOR NURSES THROUGH THE STRUCTURAL ANALYSIS OF PROFESSIONAL COMPETENCE AND PROFESSIONAL MOBILITY. Евразийский журнал академических исследований, 3(9), 137-141.
7. Койилова, М. Д. (2020). ИЗМЕНЕНИЕ КУЛЬТУРЫ СЕМЕЙНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К МОДЕЛИ СОВРЕМЕННОЙ СЕМЬИ. In Сборники конференций НИЦ Социосфера (No. 8, pp. 164-167). Vedecko vydavatelske centrum Sociosfera-CZ sro.
8. Койилова, М. Д. (2018). Синяк обыкновенный, итальянский. Биология и интегративная медицина, (9), 117-121.
9. QURBONOVA, G., & KOYILOVA, M. DEVIANT XULQLI O 'SMIRLARNI MEHNAT VOSITASIDA TARBIYALASH. EDAGOGIK AHORAT, 102.
10. Koilova , M. (2023). DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES IN THE TRAINING OF SENIOR NURSES THROUGH THE STRUCTURAL ANALYSIS OF PROFESSIONAL COMPETENCE AND PROFESSIONAL MOBILITY. Евразийский журнал академических исследований, 3(9), 137–141. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejar/article/view/20623>
DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8371586>